

*prof. dr hab. Marcin Zalewski,
UMFC w Warszawie, emerytowany
Dziedzina - sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna - instrumentalistyka*

Warszawa, dnia 4 lutego 2024 roku

RECENZJA

**w przewodzie doktorskim mgr Dmytro Holovenko w dziedzinie: *sztuki muzyczne*,
w dyscyplinie artystycznej: *instrumentalistyka***

Zleceńodawca recenzji

Przewodnicząca Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie dr hab. Monika Gardoń-Preinl, prof. AMKP, pismo z dnia 21 listopada 2023 roku.

Dotyczy

Uchwały nr 37/2023 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 27 października 2023 roku w sprawie:

- **wyznaczenia mojej osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Dmytro Holovenko w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: *instrumentalistyka*.**

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady pisma sygnowanego datą 21 października 2023 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego, którego promotorem jest Pan prof. dr hab. Andrzej Białko i wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana **mgr. Dmytro Holovenko** na temat „**Roland Dyens i jego twórczość na gitarę solo**” zostały dołączone:

- dokumentacja doktoranta,
- dzieło artystyczne doktoranta utrwalone na płycie CD wraz z opisem.

Podstawowe dane o kandydacie

Pan Dmytro Holovenko urodził się w roku.

Wykształcenie

W 2020 roku Pan Dmytro Holovenko ukończył z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem studia magisterskie w klasie gitary prof. dr. hab. Janusza Sochackiego na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej w Krakowie.

Doktorant wziął udział w kursach mistrzowskich prowadzonych przez wybitnych gitarzystów takich jak: Francisco Bernier, Łukasz Kuropaczewski, Carlo Marchione, Judicaël Perroy, Marcin Dylla, Petr Seidl, Andrea Dieci, Andrea de Vitis.

W latach 2020 – 2023 Dmytro Holovenko studiował w Szkole Doktorskiej Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie pod kierunkiem promotora prof. dr. hab. Andrzeja Białki.

Doktorant uzyskał *Państwowy Certyfikat z Języka Polskiego* na poziomie C2 oraz uprawnienia tłumacza przysięgłego języka ukraińskiego.

Działalność artystyczna, organizacyjna

Kandydat już w wieku 17 lat wziął udział w międzynarodowych konkursach gitarowych w Kiustendil w Bułgarii oraz w Odessie na Ukrainie gdzie zdobył pierwsze nagrody. W czasie studiów prowadził ożywioną działalność koncertową występując w renomowanych salach koncertowych w Paryżu, Krakowie, Katowicach, Kielcach. Na przestrzeni lat 2019 – 2023 dziewięciokrotnie występował na ważnych festiwalach muzycznych w Krakowie. W latach od 2016 do 2021 czterokrotnie wziął udział w konkursach gitarowych zdobywając Grand Prix, dwukrotnie pierwszą nagrodę i raz drugą nagrodę. Aktywnie uczestniczył w koncertach organizowanych przez uczelnię, brał czynny udział w organizowaniu i prowadzeniu sesji naukowych. Jako doktorant Szkoły Doktorskiej Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie uczestniczył w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych. W 2022 roku ukazała się pierwsza płyta CD doktoranta zatytułowana *Miroirs*.

Opinia o pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana Dmytro Holovenko składa się z dzieła artystycznego utrwalonego fonograficznie na płycie CD oraz z opisu tegoż dzieła artystycznego zawartego w formie książkowej.

Dzieło artystyczne zawiera dziewięć utworów na gitarę solo, z których trzy są oryginalnymi kompozycjami Rolanda Dyensa (1955 Tunis – 2016 Paryż), a pozostałych sześć - jego aranżacjami utworów innych kompozytorów. Jako dodatek na płycie znajduje się jedna kompozycja Vasyla Mykhailuka pt. *Cheremshyna* w aranżacji doktoranta.

Płyta CD z zawartym na niej dziełem artystycznym:

Dmytro Holovenko – gitara, *All The Things You Are*

1. Erik Satie – *Gnossienne nr 1* (ar. R. Dyens)
2. Dizzy Gillespie – *Night in Tunisia* (ar. R. Dyens)
3. Roland Dyens – *Comme le Jour*
4. Fryderyk Chopin – *Walc nr 2 op. 69* (ar. R. Dyens)
5. Roland Dyens – *After Christmas Feeling*
6. Oscar Hammerstein II – *All the Things You Are* (ar. R. Dyens)
7. Claude Nougaro – *Cecile, ma Fille* (ar. R. Dyens)
8. Heitor Villa-Lobos – *Aria z Bachianas Brasileiras nr 5* (ar. R. Dyens)
9. Roland Dyens – *Hommage a Villa-Lobos:*
 - I. *Climazone*
 - II. *Danse Caracterielle et Bachianina*
 - III. *Andantinostalgie*
 - IV. *Tuhu*

Dodatek: Vasyl Mykhailuk – *Cheremshyna* (ar. D. Holovenko)

Realizacja nagrań – Wiktor Korczakowski

Łączny czas trwania nagrań..... 50:00

Sal

Do płyty CD nie została dołączona precyzyjna informacja na temat miejsca i czasu dokonania rejestracji fonograficznej jak również brak jest szczegółowych informacji na temat użytego do nagrania instrumentu (budowniczy, miejsce i czas powstania).

Do opisu znajdującego się w wydanej przez wydawnictwo Grupa Twórcza Castello płycie CD o numerze 030 zakradły się następujące nieścisłości:

- a. oryginalnymi kompozytorami utworu, którego aranżacja zawarta została na drugiej ścieżce, są John „Dizzy” Gillespie oraz Frank Paparelli, a nie tylko Dizzy Gillespie,
- b. oryginalny tytuł pierwowzoru brzmi *A Night in Tunisia*,
- c. kompozytorem utworu *All the Things You Are* jest Jerome Kern, a nie Oscar Hammerstein II, który był autorem tekstu.

Opis zawartości muzycznej dzieła artystycznego podałem powyżej w brzmieniu podanym przez doktoranta.

Wyboru utworów solowych Rolanda Dyensa prezentowanych w dziele artystycznym dokonał doktorant kierując się chęcią przedstawienia twórczości kompozytora i aranżera w sposób możliwie wszechstronny. Wśród prezentowanych utworów nie ma tak popularnych utworów jak *Tango en skaï*, czy *Libra Sonatine*, ale wybrane utwory są znakomitymi przykładami stosowania nowatorskich rozwiązań w stylu Rolanda Dyensa.

Interpretacje doktoranta cechuje wielka muzykalność, dbałość o najdrobniejsze szczegóły w zakresie rzetelności tekstowej. Strona brzmieniowa nagrań jest imponująca. Pan Dmytro Holovenko operuje dźwiękiem o szlachetnym brzmieniu, pięknym w zakresie brzmień delikatnych i bardzo konkretnym, pełnym również w górnych granicach siły ekspresji. Posługuje się on bardzo szeroką gamą zróżnicowania artykulacyjnego możliwą do uzyskania na gitarze klasycznej. We wszystkich utworach doktorant zdołał uchwycić charakterystyczne niuanse właściwe poszczególnym kompozytorom, dzięki czemu prezentacja artystyczna jest barwna, bogata w sposób odpowiadający poszczególnym stylom i epokom, w jakich działali kompozytorzy wykonywanych utworów. Grę doktoranta cechuje również wielka naturalność i wdzięk, wszystkie utwory brzmią w jego interpretacji bezpretensjonalnie, finezyjnie, wywołują miłe wrażenie obcowania ze sztuką piękną i natchnioną. Doktorantowi udało się pogodzić dwa bieguny interpretacji pozornie ze sobą sprzeczne, z jednej strony – zachowuje maksymalną rzetelność i dyscyplinę realizując teksty muzyczne w sposób wierny najdrobniejszym niuansom szczegółowego zapisu Rolanda Dyensa, a z drugiej strony - interpretacje Dmytro Holovenko są swobodne, spontaniczne, ekspresyjne, trzymające w skupieniu. Na podkreślenie zasługuje biegłość techniczna doktoranta, którego interpretacje wykonywane są z takim polotem, iż powstaje wrażenie jakoby wszystkie prezentowane utwory nie przedstawiały dla niego trudności technicznych. Dzięki temu, np. kompozycja fortepianowa Fryderyka Chopina prezentowana w aranżacji Rolanda Dyensa na czwartej ścieżce dzieła artystycznego brzmi pięknie pełna delikatności, swobody i uroku. Frazowanie oraz ujęcia poszczególnych form są klarowne, przejrzyste i uporządkowane. Zaprezentowane dzieło artystyczne Dmytro Holovenko jest w moim odczuciu osiągnięciem najwyższej próby.

Opis dzieła artystycznego zawarty został na 108 stronach (22 przypisy), w tym spis treści, bibliografia (brak daty dostępu przy źródłach internetowych), trzy nie ponumerowane aneksy. W tekście opisu dzieła artystycznego jest 12 kolorowych, nie ponumerowanych ilustracji, 15 tabel, są 82 nie ponumerowane przykłady nutowe.

Opis dzieła artystycznego składa się ze wstępu, trzech części, refleksji końcowych, bibliografii oraz trzech aneksów. W **części pierwszej w rozdziale pierwszym** autor przedstawia biografię Rolanda Dyensa, dla ułatwienia orientacji ilustrując ją kalendarium życia Dyensa własnego pomysłu. W doborze faktów ilustrujących życie Dyensa doktorant koncentruje swoją uwagę na elementach istotnych dla rozwoju osobowości artystycznej Dyensa. W **rozdziale drugim** tej części pracy autor opisuje świat muzyczny wokół Dyensa i przyporządkowuje twórczość kompozytora do różnorodnych stylów, tendencji i gatunków XX i XXI wieku. W celu przedstawienia graficznego tych zależności doktorant tworzy i przedstawia w pracy w postaci kolorowych ilustracji *System planetarny Rolanda Dyensa* obrazujący trzy główne ogniwa jego twórczości: komponowanie, aranżowanie i wykonawstwo. Źródła inspiracji Dyensa, style i gatunki muzyczne, język muzyczny oraz formy muzyczne stosowane w utworach kompozytora doktorant przedstawia w kolorowej tabeli z podziałem na trzy fazy jego twórczości. **Część druga** poświęcona jest drobiazgowej analizie dzieł Rolanda Dyensa zawartych w dziele artystycznym Pana Dmytro Holovenko. Każdy utwór przedstawiony został w kolorowej tabeli pomysłu doktoranta zawierającej całościowy obraz utworu. Wyszczególnione zostały takie elementy jak: forma (z podaniem numeracji taktów poszczególnych elementów), agogika, ekspresja, charakter, harmonika, rytmika, melodyka, dynamika, techniki gitarowe, wykres dynamiczny całości utworu. Pozostałe informacje o utworach podaje autor w opisach słownych. **Część trzecia** jest przedstawieniem technik gitarowych wykorzystywanych przez Dyensa, ich modyfikacji oraz sposobów notacji wraz ze wskazówkami praktycznymi sposobu ich prawidłowego wykonywania (rozdział pierwszy). Rozdział drugi poświęcony jest interpretacji ze zwróceniem uwagi na: dynamikę, rozkład w czasie (tempo, pulsacja, figury rytmiczne, agogika), barwa dźwięku, artykulacja, charakter. **Aneks** zawiera katalog notacji Dyensa wraz z opisem sposobu wykonania, dwa wywiady z Rolandem Dyensem.

Wnioski końcowe w sposób jasny i poprawny zostały przedstawione w podsumowaniu oraz w refleksjach końcowych. Bibliografia jest obszerna i dobrana została właściwie.

Układ pracy jest poprawny i czytelny, język zrozumiały i logiczny. Do pracy zakradły się 83 błędy maszynowe (w tym 8 w aneksie).

Konkluzja

Temat pracy doktorskiej brzmi: *Roland Dyens i jego twórczość na gitarę solo*. Autor zastrzega, że nie jest jego celem pełne, kompletne przedstawienie biografii Rolanda Dyensa oraz jego twórczości. Doktorant przygotowywał się rzetelnie przez kilka lat do podjęcia tego tematu, zorganizował na uczelni sesję naukową *Hommage à Roland Dyens*, nawiązał kontakt z rodziną kompozytora, odbył kilka podróży do Paryża, poznał siostrę kompozytora Laure Dyens. Autor wyraża we wstępie nadzieję, że jego praca będzie wsparciem merytorycznym dla gitarzystów oraz zachętą do poznania twórczości Rolanda Dyensa, a swoją rolę widzi w zbadaniu muzyki kompozytora oraz w prawidłowym, zgodnym z zamiarami twórcy jej wykonaniu. Zarówno dzieło artystyczne i jego wysoki poziom, jak również opis dzieła artystycznego utrzymany na wysokim stopniu szczegółowości i bardzo rzetelny pokazują, iż autor osiągnął cel w swojej pracy i stworzył oparte na głębokiej wiedzy osiągniętej dociekliwymi, właściwie ukierunkowanymi badaniami dzieło artystyczne reprezentatywne dla celu określonego w tytule pracy.

Wybór tematu – *Roland Dyens i jego twórczość na gitarę solo* jest ciekawy i oryginalny, w polskiej literaturze naukowej brakuje prac opisujących całościowo sylwetkę tego wybitnego kompozytora, aranżera, wykonawcy oraz pedagoga.

Dzieło artystyczne stanowi ciekawy, autorski wybór utworów kompozycji Rolanda Dyensa oraz jego twórczych opracowań utworów kompozytorów klasycznych XIX i XX wieku oraz jazzowych na gitarę solo. Kandydat prezentuje w dziele artystycznym bardzo wysoki poziom realizowanych koncepcji interpretacyjnych, nienaganny warsztat techniczny, jego grę cechuje naturalność, wielka muzykalność i spontaniczność przekazu o szerokim wachlarzu ekspresji.

Praca doktorska Pana **mgr Dmytra Holovenko** stanowi **oryginalne rozwiązanie problemu** artystyczno-wykonawczego związanego z wykonawstwem muzyki na gitarę solo wybitnego kompozytora, aranżera i wykonawcy tworzącego na przełomie wieków – Rolanda Dyensa. Stanowi ona cenny przyczynek do poznania i właściwego zrozumienia twórczości tego kompozytora w zakresie jego twórczości na gitarę solo. Jakość artystyczna prezentowanego w pracy doktorskiej materiału jest wysoka.

Od strony naukowej rozprawa doktorska Pana Dmytro Holovenko reprezentuje wysoki poziom i spełnia stawiane przed nią wymagania. Doktorant wykazał się w niej wiedzą teoretyczną w wymaganym zakresie. Twórczy wkład Pana Dmytro Holovenko w oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, który sobie postawił w rozprawie doktorskiej jest znaczący i spełnia odpowiednie wymagania, umożliwił mu osiągnięcie wysokiego poziomu prezentowanego w dziele artystycznym, co stwarza możliwości oddziaływania tego repertuaru na odbiorców i zachęci przyszłych wykonawców do czerpania z tego źródła inspiracji artystycznej oraz wiedzy fachowej.

Na tym polega znaczący wkład pracy doktorskiej Pana Dmytro Holovenko w rozwój reprezentowanej przez niego dyscypliny artystycznej oraz całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej. W ten sposób doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił bez zastrzeżeń wymagania art. 187 ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.).

Pracę doktorską Pana mgr. Dmytro Holovenko przyjmuję.



prof. dr hab. Marcin Zalewski

